

UOT 37.01

*Ülviyyə Fikrət qızı Nağıyeva*  
*fəlsəfə doktoru proqramı üzrə dissertant*  
*Naxçıvan Dövlət Universiteti*

**NAXÇIVAN MÜƏLLİMLƏR İNSTİTUTUNUN SONUNCU TƏDRİS İLİ  
TƏLƏBƏLƏRİNDƏ PEDAQOJİ TƏCRÜBƏ DÖVRÜNDƏ PEŞƏ  
KOMPETENSİYALARININ FORMALAŞDIRILMASININ İNKİŞAF SƏVİYYƏSİNİN  
TƏDQIQI VƏ TƏHLİLİ**

*Ульвия Фикрет гызы Нагиева*  
*диссертант по программе доктора философии*  
*Нахчыванский Государственный Университет*

**ИССЛЕДОВАНИЕ И АНАЛИЗ УРОВНЯ РАЗВИТИЯ СФОРМИРОВАННОСТИ  
ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ У СТУДЕНТОВ ЧЕТВЕРТОГО КУРСА  
НАХЧЫВАНСКОГО УЧИТЕЛЬСКОГО ИНСТИТУТА ВО ВРЕМЯ  
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ**

*Ulviya Fikret Naghieva*  
*doctorial student in the program of doctor of philosophy*  
*Nakhchivan State University*

**RESEARCH AND ANALYSIS OF THE LEVEL OF DEVELOPMENT OF THE  
FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES AMONG FOURTH-YEAR  
STUDENTS OF NAKHCHIVAN TEACHERS' INSTITUTE DURING PEDAGOGICAL  
PRACTICE**

**Xülasə.** Pedaqoji təcrübə ali pedaqoji təhsil sisteminin ən vacib mərhələsidir. Peşəkar müəllim kadrlarının hazırlığı pedaqoji təcrübənin məqsəd, məzmun, funksiya və texnologiyalarının səmərəli təşkilindən asılıdır. Gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin pedaqoji təcrübəsinin nəticələri həm də gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin pedaqoji səriştə haqqında fikirlərinin inkişaf dinamikasından, pedaqoji peşəyə motivasiya səviyyəsindən, təlim fəaliyyətindən, pedaqoji təcrübə dövründə fərdi pedaqoji bacarıqlarının formalaşdırılmasından asılıdır. Məqalədə gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin peşə səriştəliliyinin aşağıdakı aspektləri eksperimental tədqiqatların köməyi ilə tədqiq və təhlil edilmişdir: 1) pedaqoji səriştə haqqında təsəvvürlərinin inkişaf dinamikası; 2) tədris fəaliyyətinə və müəllim peşəsinin seçilməsinə motivasiyasının inkişaf dinamikası; 3) pedaqoji səriştənin formalaşdırılma səviyyəsi.

**Açar sözlər:** *pedaqoji praktika, ibtidai sinif müəllimi, peşə kompetensiyası, monitoring, pedaqoji təhsil*

**Резюме.** Педагогическая практика является важнейшим этапом системы высшего педагогического образования. Подготовка профессиональных педагогов зависит от эффективной организации целей, содержания, функций и технологий педагогической практики. Результаты педагогического опыта будущих учителей начальных классов зависят также от динамики развития взглядов будущих учителей начальных классов на педагогическую компетентность, уровень мотивации к педагогической профессии, учебной деятельности, сформированности индивидуальных педагогических умений в процессе педагогической практики. В статье с помощью экспериментального исследования изучены и проанализированы следующие аспекты профессиональной компетентности будущих учителей начальных классов: 1) динамика развития представлений о педагогической компетентности; 2) динамика развития мотивации педагогической деятельности и выбора педагогической профессии; 3) уровень сформированности педагогической компетентности.

**Ключевые слова:** *педагогическая практика, учитель начальных классов, профессиональная компетентность, мониторинг, педагогическое образование*

**Summary.** Pedagogical practice is the most important stage of the system of higher pedagogical education. The training of professional educators depends on the effective organization of goals, content, functions and technologies of pedagogical practice. The results of pedagogical experience of future teachers of primary classes also depend on the dynamics of development of views of future teachers of pedagogical competence, the level of motivation for pedagogical profession, pedagogical practice, educational activity, pedagogical activity. In the article with the help of experimental research studied and analyzed the following aspects of professional competence of future teachers of primary classes: 1) the dynamics of the development of presentations on pedagogical competence; 2) dynamics of development of motivation of pedagogical activity and choice of pedagogical profession; 3) the level of formation of pedagogical competence.

**Keywords:** *pedagogical practice, teacher of primary classes, professional competence, monitoring, pedagogical education*

Pedaqoji təcrübə ali pedaqoji təhsil sisteminin ən vacib mərhələsidir. Peşəkar müəllim kadrlarının hazırlığı “pedaqoji təcrübənin məqsəd, məzmun, funksiya və texnologiyalarının səmərəli təşkilindən” [3,s.7] asılıdır.

Gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin pedaqoji təcrübəsinin nəticələri həm də gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin pedaqoji səriştə haqqında fikirlərinin inkişaf dinamikasından, pedaqoji peşəyə motivasiya səviyyəsindən, təlim fəaliyyətindən, pedaqoji təcrübə dövründə fərdi pedaqoji bacarıqlarının formalaşdırılmasından asılıdır. Tələbələrin peşə səriştəsinin inkişaf dinamikası tərəfimizdən həm təlim prosesində (I-VII semestrlər), həm də pedaqoji təcrübə dövründə (VIII semestr) öyrənilmişdir. Araşdırma zamanı aşağıdakı məsələləri diqqət mərkəzində saxlamış, hər birinin mahiyyətini və məzmunun səciyyələndirməyə çalışmışıq.

*1. Gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin tədris fəaliyyətinə və müəllim peşəsinin seçilməsinə motivasiyasının səviyyəsi.*

Təlim prosesində və pedaqoji təcrübə müddətində müəyyən etdik ki, gələcək ibtidai sinif müəllimlərində pedaqoji səriştəliliyin for-

malaşdırılması və inkişafı onların pedaqoji peşəyə motivasiya ilə sıx bağlıdır. Pedaqoji səriştəliliyin inkişafının müəyyən edilməsində peşə motivasiyası mühüm yer tutur.

Peşə motivləri pedaqoji prosesin əsas hərəkətverici qüvvəsidir. Tədqiqatçılar motivləri “şəxsiyyəti (burada tələbələri – Ü.N.) fəaliyyətə təhrik edən konkret niyyətlər (səbəblər)” [2,s.13] adlandırırlar. Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunda gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin təlim fəaliyyətinin və pedaqoji təcrübəsinin həyata keçirilməsində motivasiyanın rolunu, pedaqoji fəaliyyətin səmərəli təşkilini təmin edən çox sayda asılılıqları müəyyən etmək üçün təhlillər aparılmışdır. Ümumtəhsil məktəblərində pedaqoji təcrübənin təşkilində tələbələrin peşə səriştəsinin inkişaf dinamikasını öyrənmək məqsədilə anket sorğuları keçirdik.

Anketdə həm də gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin mühazirə və seminar məşğələlərində nəzəri biliklərə yiyələnmə səviyyəsi, peşə motivasiyasının formalaşma səviyyəsi, pedaqoji fəaliyyətə hazırlığın səviyyəsi və pedaqoji təcrübənin sonunda peşə ustalığına yiyələnmə səviyyəsi öz əksini tapmışdır.

**Cədvəl 2**

***Gələcək ibtidai sinif müəllimlərində peşə motivasiyasının formalaşma səviyyəsi***

№	Gələcək ibtidai sinif müəllimlərinə təqdim edilən suallar	Cavablar	
		Eksp.qrup	Kont.qrup
1.	<i>İbtidai sinif müəlliminin peşə fəaliyyətini necə xarakterizə edə bilərsiniz? Yalnız bir cavab seçin.</i>		
	1) işi çətin və maraqsızdır;	25,6%	48,8%
	2) iş çətin, lakin maraqlıdır;	45,8%	24,5%
	3) işi asan, amma darıxdırıcıdır;	15,7%	21,6%
	4) cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	12,9%	5,1%

2.	<i>İbtidai sinif müəllimi üçün hansı biliklər əsasdır? Ardıcılıqla düzün. 1) didaktik biliklər; 2) psixoloji biliklər; 3) multikultural biliklər; 4) yaş və fiziologiya haqqında biliklər; 5) digər cavablar...</i>	47,6% 24,9% 13,9% 10,0% 3,6%	21,3% 21,8% 17,5% 9,8% 29,6%
3.	<i>Azərbaycan dili öyrətməyin tərbiyəvi funksiyası varmı? Əgər varsa, bu funksiyalar hansılardır? 1) Bəli. 2) Xeyr.</i>	95,4% 4,6%	52,1% 47,9%
4.	<i>Pedaqoji fənlərin tədrisində öyrəndiyiniz hansı metodlardan dərstdə istifadə etmişiniz? (açıq sual). 1) kifayət qədər tam cavab verdi; 2) təxmini cavab verdi; 3) suala cavab vermədi.</i>	64,2% 23,8% 12,0%	13,5% 38,4% 48,1%
5.	<i>Niyə bəzi tələbələr ibtidai sinif müəllimi olmaq üçün daha çox çalışır, bəziləri isə bunun üçün xüsusi fəaliyyət göstərmir? 1) ciddi oxumaq istəməzlər, tənbədlirlər; 2) ibtidai sinif müəllimi olmaq istəməzlər; 3) dözümlülük, əzmkarlıq çatışmır; 4) müəllim olmaq üçün motivasiya yoxdur.</i>	22,6% 14,7% 31,9% 30,8%	27,1% 31,3% 22,8% 18,8%
6.	<i>Keyfiyyətli ibtidai sinif müəllimi hazırlığı üçün hansı şərtləri vacib hesab edirsiniz? (açıq sual). 1) kifayət qədər tam cavab verdi: 2) natamam cavab verdi: 3) suala cavab vermədi.</i>	57,4% 32,3% 10,3%	20,3% 39,6% 40,1%

Cədvəlin 1-ci sualı tələbələrin peşə hazırlığının öyrənilməsinin nəticələrinin kəmiyyət məlumatlarını əhatə edir. Eksperimental qruplarda gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin fikrinə: 1) müəllimin işi çətin və maraqsızdır (25,6%); 2) müəllimin iş çətin, lakin maraqlıdır (45,8%); 3) müəllimin işi asan, amma darıxdırıcıdır (15,7%). 12,9%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkdiyini etiraf edib. Kontrol qruplarda müəllimin işini çətin və maraqsız hesab edənlər (48,8%), müəllimin işini çətin, lakin maraqlı hesab edənlər (24,5%), müəllimin işini asan, amma darıxdırıcı hesab edənlər (21,6%) olub. 5,1%-i suala cavab verməkdə çətinlik çəkdiyini etiraf edib. Bu cavablarda ən maraqlısı odur ki, eksperimental qruplarda gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin 45,8%-i müəllimin işini çətin, lakin maraqlı hesab etdikləri halda, kontrol qruplarında gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin 48,8%-i müəllimlərin işini həm çətin, lakin maraqsız hesab edibdir.

Anketin ikinci sualı gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin müəllim peşəsi ilə bağlı bilik və bacarıqlarının aydınlaşdırılmasına, nəzəri hazır-

lıqlarının yoxlanılmasına, bu prosesin mahiyyətini dərk etməyə yönəldilmişdir. Onların cavabı ardıcılıqla aşağıdakı kimi olmuşdur: 1) tədris metodları haqqında biliklər (47,6%); 2) psixoloji biliklər (24,9%); 3) didaktik biliklər (13,9%); 4) yaş və fiziologiya haqqında biliklər (10,0%). 3,6%-i isə digər cavablar veriblər.

Kontrol qruplarında isə gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin cavabları ardıcılıqla aşağıdakı kimi olmuşdur: 1) tədris metodları haqqında biliklər (21,3%); 2) psixoloji biliklər (17,5%); 3) didaktik biliklər (21,8%); 4) yaş və fiziologiya haqqında biliklər (9,8%), 29,6%-i isə digər cavablar veriblər.

Eksperimental qruplarında gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin bilik səviyyəsi yüksəkdir, onlar ibtidai sinif müəlliminin səmərəli fəaliyyəti üçün zəruri olan peşə biliklərini müəyyən etməkdə məntiqlidirlər. Belə ki, onların böyük əksəriyyəti (47,6%-i) didaktik bilikləri birinci yerdə yazdıqları halda, kontrol qruplarında isə birinci yerdə psixoloji biliklər (21,8%), ikinci yerdə didaktik biliklər (21,3%) göstərilmişdir.

Azərbaycan dili öyrətməyin tərbiyəvi funksiyası varmı? – sualına eksperimental qruplarda gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin 95,4%-i, kontrol qruplarında isə 52,1%-i müsbət cavab vermişdir.

Anketin 4-cü sualında məqsəd gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin təlim metodları ilə bağlı biliklərini üzə çıxarmaq idi. Təlim metodlarını bilmədən “necə öyrətməyi” bilmək olmaz. Müəyyənləşdirilən məqsədə çatmaq, standartlara uyğun olaraq məzmunu öyrətmək, öyrənənlərin idrak fəaliyyətini təşkil etmək metodların səmərəli təşkilindən asılıdır. Tədqiqatçıların fikrincə, “*metod məqsəd və nəticə arasında vacib birləşdirici həlqədir*” [1, s. 177]. Eksperimental qrupun tələbələrinin 64,2%-i təlim metodlarının müxtəlif əsaslar üzrə təsnifatını vermiş, metodların (müəllimin şərh, müsahibə, illüstrasiya, demonstrasiya, çalışmalar, videometod, laboratoriya metodu, tədris diskussiyaları, kitab üzərində iş və s.) hər birini nümunələr əsasında səciyyələndirə bilmişdirlər. Kontrol qruplarda isə tələbələrin 48,1%-i suala cavab verməmiş, 38,4%-i təxmini cavab vermişdir. Yalnız 13,5% tələbənin cavabı tam və ətraflı olmuşdur.

Anketin “Niyə bəzi tələbələr ibtidai sinif müəllimi olmaq üçün daha çox çalışır, bəziləri isə bunun üçün xüsusi fəaliyyət göstərmir? – sualına eksperimental qrupun tələbələrinin cavabı belə olmuşdur: 1) ciddi oxumaq istəmərlər, tənbdirlər (22,6%); 2) ibtidai sinif müəllimi olmaq istəmərlər (14,7%); 3) dözümlülük, əzmkarlıq çatışmır (31,9%); 4) müəllim olmaq üçün motivasiya yoxdur (30,8%).

Kontrol qrupun tələbələrinin cavabları da o qədər fərqli olmamışdır: 1) ciddi oxumaq istəmərlər, tənbdirlər (27,1%); 2) ibtidai sinif

müəllimi olmaq istəmərlər (31,3%); 3) dözümlülük, əzmkarlıq çatışmır (22,8%); 4) müəllim olmaq üçün motivasiya yoxdur (18,8%). Müqayisəli təhlillər göstərir ki, eksperimental qrup tələbələrinin 14,7%-i müəllim olmaq istəmədiyi halda, kontrol qruplarda bu faiz xeyli yüksəkdir (31,3%). Vacib olan odur ki, eksperimental qrupun tələbələri müəllim olmaq üçün motivasiyanın olmasını vacib hesab edirlər. Eksperimental qruplarda tələbələrin 30,8%-i, kontrol qruplarda isə 18,8%-i müəllim olmaq istəməyənlərdə motivasiyanın olmamasını bildirmişdir.

Anketin “Keyfiyyətli ibtidai sinif müəllimi hazırlığı üçün hansı şərtləri vacib hesab edirsiniz?-sualına eksperimental qrupların gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin 57,4%-i kifayət qədər tam və ətraflı, 32,3%-i natamam cavab verdi. 10,3%-i suala cavab vermədi. Kontrol qrupların gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin 20,3%-i kifayət qədər tam və ətraflı, 39,6%-i natamam cavab verdi. 40,1%-i suala cavab vermədi.

*3. Gələcək ibtidai sinif müəllimlərində pedaqoji səriştənin formalaşdırılma səviyyəsi.*

Gələcək ibtidai sinif müəllimlərində pedaqoji səriştənin formalaşdırılma səviyyəsini pedaqoji təcrübənin son mərhələsində yoxlamalı olduq. Onlar pedaqoji səriştə ilə bağlı pedaqoji fənlərin tədrisində mənimsədikləri nəzəri bilikləri pedaqoji təcrübənin ilk həftələrindən tətbiq etməyə başlayırlar. Müəyyən müddətdən sonra onların özlərində də pedaqoji fəaliyyətlə bağlı müəyyən təcrübə yaranır. Ona görə də gələcək ibtidai sinif müəllimlərində pedaqoji səriştənin formalaşdırılma səviyyəsini pedaqoji təcrübənin son həftəsində yoxlamağı vacib hesab etdik. Nəticələr aşağıdakı cədvəldəki kimi oldu.

**Cədvəl 3**

***Pedagoji təcrübənin son mərhələsində gələcək ibtidai sinif müəllimlərində peşə səriştəsinin səviyyəsi***

№	Gələcək ibtidai sinif müəllimlərinə təqdim edilən suallar	Cavablar	
		Eksp.qrup	Kont.qrup
1.	<i>İbtidai sinif müəllimi hansı keyfiyyətlərə malik olmalıdır?</i>		
	1) ciddi və tələbkar olmalıdır;	12,6%	44,2%
	2) şən və ünsiyyətçil olmalıdır;	31,5%	19,4%
	3) yüksək öyrətmə qabiliyyətinə malik olmalıdır;	46,7%	31,1%
	4) şagirdin psixologiyasını bilməlidir.	9,2%	5,3%

2.	<i>Yaxşı ibtidai sinif müəllimi olmaq üçün özünüzdə hansı keyfiyyətləri inkişaf etdirməlisiniz?</i>		
	1) praktiki biliklərimi təkmilləşdirməliyəm;	24,7%	29,7%
	2) uşaqlarla ünsiyyət qurmağı öyrənməliyəm;	28,6%	8,7 %
	3) zəruri keyfiyyətlərə malikəm;	3,5%	23,2%
	4) fənlərin tədrisi texnologiyasına yiyələnəliyəm;	14,4%	22,1%
	5) sistemli şəkildə özünü təhsillə məşğul olmalıyam	28,8%	16,3%
3.	<i>Pedaqoji təcrübə dövründə ibtidai sinif müəllimi kimi fəaliyyət göstərməkdən zövq aldınızım?</i>		
	1) bəli, əlbəttə	53,7 %	28,5%
	2) o qədər də yox.	29,9%	38,6%
	3) cavab verməkdə çətinlik çəkirəm.	16,4%	32,9%
4.	<i>Məzun olduqdan sonra ibtidai sinif müəllimi işləyəcəksənmi?</i>		
	1) bəli.	78,7 %	40,6%
	2) xeyr.	15,4 %	37,7%
	3) hələ bilmirəm.	5,9 %	21,7%

Eksperimental qruplarda gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin 78,7%-i, kontrol qruplarda isə cəmi 40,6%-i müəllim olmaq arzusunda olduqlarını bildirmişlər. Eksperimental qruplarda tələbələrin 15,4%-i, kontrol qruplarda isə 32,7%-i ibtidai sinif müəllimi olmaq istəmədiyini bildirmişdir.

Eksperimental qruplarda tələbələrin 5,9 %-i, kontrol qruplarda isə 12,7% ibtidai sinif müəllimi peşəsini seçməkdə tərəddüdü olduqlarını bildirmişlər.

Gələcəkdə ibtidai sinif müəllimi olmaq istəməyən tələbələrlə söhbət zamanı məlum oldu ki, eksperimental qruplarda ibtidai sinif müəllimi olmaq istəməyən 15,4% tələbənin 7,2%-i ixtisasını dəyişərək məktəbəqədər tərbiyə müəssisəsində müəllim-tərbiyəçi (belə cavab verənlərin hamısı qızlar olmuşdur) işləmək istəyirlər. 4 %-i ixtisasını dəyişməklə (və ya təkrar ali təhsil almaqla) Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi, 3 %-i isə tarix müəllimi olmaq istədiklərini bildiriblər. Digər tələbələr (1,2%) isə təkrar ali təhsil almaqla başqa sahədə işləmək arzusunda olduqları bildiriblər.

Anketin “*İbtidai sinif müəllimi hansı keyfiyyətlərə malik olmalıdır?* – sualına eksperimental qruplarda gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin cavabı belə olmuşdur: 1) ciddi və tələbkar olmalıdır (12,6%); 2) şən və ünsiyyətçi olmalıdır (31,5%); 3) yüksək öyrətmə qabiliyyətinə malik olmalıdır (46,7%); 4) şagirdin psixologiyasını bilməlidir (9,2%).

Kontrol qruplarda gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin cavabı belə olmuşdur: 1) ciddi

və tələbkar olmalıdır (44,2%); 2) şən və ünsiyyətçi olmalıdır (19,4%); 3) yüksək öyrətmə qabiliyyətinə malik olmalıdır (31,1%); 4) şagirdin psixologiyasını bilməlidir ( 5,3%).

Burada diqqəti cəlb edən əsas məsələ odur ki, eksperimental qruplarda gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin cəmi 12,6%-i müəllimin ciddi və tələbkar olmasını bildirdiyi halda, kontrol qruplarda bu 44,2% olmuşdur. Bu onu deməyə əsas verir ki, kontrol qruplardakı tələbələr təhsilin məzmununun, müəllim-şagird, müəllim-valideyn münasibətlərinin humanistləşdirilməsinin təlimin keyfiyyətinə müsbət təsir göstərdiyini nəzərə almayıblar.

Anketin “*Yaxşı ibtidai sinif müəllimi olmaq üçün özünüzdə hansı keyfiyyətləri inkişaf etdirməlisiniz?*” – sualına verilən cavablar da maraqlıdır. Həmin suala eksperimental qruplardakı gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin cavabı belə olmuşdur: 1) praktiki biliklərimi təkmilləşdirməliyəm (24,7%); 2) uşaqlarla ünsiyyət qurmağı öyrənməliyəm (28,6%); 3) zəruri keyfiyyətlərə malikəm (3,5%); 4) fənlərin tədrisi texnologiyasına yiyələnəliyəm (14,4%); 5) sistemli şəkildə özünü təhsillə məşğul olmalıyam (28,8%).

Kontrol qruplarındakı gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin cavabları isə belə olmuşdur: 1) praktiki biliklərimi təkmilləşdirməliyəm (29,7%); 2) uşaqlarla ünsiyyət qurmağı öyrənməliyəm (8,7%); 3) zəruri keyfiyyətlərə malikəm (23,2%); 4) fənlərin tədrisi texnologiyasına yiyələnəliyəm (22,1%); 5) sistemli şəkildə özünü təhsillə məşğul olmalıyam (16,3%).

Gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin 1, 2, 4 və 5-ci suallara verdikləri cavablar onların əksəriyyətinin pedaqoji fəaliyyətə hazırlığın daim təkmilləşdirilməsinin vacib olmasını dərk etdiklərini təsdiq edir. Eksperimental qrup tələbələrindən 3,5%-i, kontrol qrup tələbələrindən isə 23,2 % hesab edir ki, onlar pedaqoji fəaliyyətlə bağlı zəruri keyfiyyətlərə malikdirlər. Bu fakt belə tələbələrdə öz pedaqoji fəaliyyətini təhlil etmək qabiliyyətinin olmamasına, özünütəhsil və özünütəkmilləşdirmə yolu ilə peşəkarlıqlarını artırmaq istəmədiklərini göstərir. Kontrol qruplarda eksperiment qruplarından fərqli olaraq belə tələbələr 19,7% çoxdur.

“Pedaqoji təcrübə dövründə ibtidai sinif müəllimi kimi fəaliyyət göstərməkdən zövq aldınızmı?”- sualına eksperimental qrup tələbələr-

dən 53,7%, kontrol qrup tələbələrindən isə 28,5%-i müsbət cavab vermişdir.

**Problemin aktuallığı.** Ali pedaqoji təhsil müəssisələrində gələcək ibtidai sinif müəllimlərinin peşə fəaliyyətinə hazırlığında pedaqoji təcrübə mühüm rol oynayır. Müasir dövrdə pedaqoji təcrübəni səmərəli təşkil etmək üçün pedaqoji təcrübənin təşkilat tarixini və onun təkmilləşdirilməsini bilmək çox vacibdir.

**Problemin elmi yeniliyi.** Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun son tədris ili tələbələrində peşə sərəş-təliliyinin inkişaf dinamikası tədqiq və təhlil edilir.

**Problemin praktik əhəmiyyəti.** Pedaqoji təcrübə zamanı sonuncu tədris ili tələbələrində pedaqoji təcrübə dövründə peşə kompetensiyalarının formalaşdırılmasının inkişaf səviyyəsinin öyrənilməsi onların peşəkarlığının artırılmasında mühüm əhəmiyyət daşıyır.

#### **Ədəbiyyat:**

1. Paşayev, Ə. Pedaqogika. / Ə. Paşayev, F. Rüstəmov. – Bakı: Elm və təhsil, –2012, – 465 s.
2. Pedaqoji təcrübə dövründə tələbənin psixologiya üzrə görəcəyi işlərin məzmunu metodik vəsait / E.M. Quliyev, Y. B. Dadaşlı. – Bakı: ADPU, – 2011. –22 s.
3. Tağıyeva, S. \ Ali məktəb tələbələrində pedaqoji peşəyə hazırlanmasında pedaqoji təcrübənin təşkilinin səmərəli yolları. / Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiyanın avtoreferatı. – Lənkəran: LDU, –2001, –23 s.

**E-mail:** ulviyyenagiyeva921@gmail.com

**Rəyçilər:** *ped.elm.dok., prof. İ.İ. Əliyev*  
*ped.elm.dok., prof. F.A. Rüstəmov*